

RECORDS DELS VIMENERS

JOAN ROVIRA I ROSÉS

(Transcripció: JOAN LÓPEZ I CORTIJO)

Enregistrament realitzat a cal Gall (Arbúcies), el febrer de 1994. Reunits amb en Joan, hi havia la seva muller, la Mercè Jofre, i dos dels fills, la Mercè i en Jaume, "el pastor petit", que foren decisius a l'hora d'engrescar el pare a fer memòria de les anècdotes viscudes durant els anys passats al Vimeners.

La transcripció no ha pas volgut despersonalitzar la parla viva i llampeguejant d'en Joan; per això s'han respectat les contraccions del llenguatge i alguns barbarismes genuïns de la regió.

Les fotografies incloses dins aquest article han sigut facilitades per la família ROVIRA i JOAN LÓPEZ I CORTIJO

Abantes, els camins eren nets, perquè hi havia bestiar. Totes les cases eren obertes i tot era conreuat; i cada casa tenia bestiar per anar a bosc, i, és clar, aquell bestiar netejava el bosc. Però, ara, la gent ha marxat; el bestiar no hi és, i els camins, lo que fan és lligar-se de bardisses. Si no és pas un d'aquests que es cuiden de que els camins no es perdin en... I n'hi ha que se'n cuiden de neteja'ls; els caçadors els netegen una mica, però netegen els que els hi convenen; els altres, els deixen estar.

I per això, es troben ara que busquen un camí i no el troben; marcats en el mapa, ja hi són en, però per segui'ls hi ha feina: ja s'ha embrutat el bosc.

I, abantes, a les muntanyes, tant era a la Mosquera, com a Morou, hi havia pocs faits i hi era tot enherbat, i era molt maco. Però, ara, ha quedat ple de foguera i tapat de faits. Per exemple, per sortir a la Mosquera, per veure Riells i Breda, sorties a la punta d'una pedra d'aquelles altres i ho veies bé. I, ara, t'has d'enfilat dalt d'un arbre, perquè des de les pedres ja no ho veus. I és que, pel passar dels anys, s'ha ennuflat d'arbres.

Abantes, davant del Vimeners mateix, la padrina —Déu l'hagi perdonada— deia quan estava tot ple de ginestes florides a la primavera i que les vaques hi anaven a pasturar com que anessin al prat del Vimeners. Ara, en quedar ennuflat d'arbres, s'ha perdut els herbeis, s'ha perdut les vistes...

Quan hi havia els soldats a Santa Fe, tot estava molt perdut, encara. No era ric d'arbres, com ara. S'hi ha posat més arbres, ara; i més arbres en puestos i més bardissassos en uns altres. Ningú neteja res. Només es taia algun arbre d'allà on te poden triar els de més bon taiar.

Abantes, hi havia molt pocs faits; alguns hi eren, però pocs, que són lo que han sembrat la grana, per anar quedant ple en uns anys.

Sabateres i escarlets

És com les sabateres, que així com ara es coneixen tant, abans no es coneixien pas, perquè el pare, les primeres que varen sortir, els hi atiava puntades de peu i les feia malbé. I, llavors, varen sapiguer que eren sabateres... i, ara, no poden sortir, que ja les agafen. Llavors, es feien grosses i maques i ningú les tocava, que és una cosa també ben rara...

A més de les sabateres, hi ha l'escarlet, que no fa pas gaires anys que se'n fa fins dalt a cal Sac. No se n'hi feien pas. Però es veu que el carlet, si no n'hi ha força alzines, no s'hi fa. Llavors, jo sí que sentia que s'hi feien escarlets, però de Perarnau en avall. Cap als Corral, mai se'n vien fet, abantes, quan jo era petit. I, en canvi, ara, se'n fan fins a dalt de tot.

Cal Sac

La gent que hi havia anat eren una gent molt antics. (Bé, abans ho era tothom, d'antic; la gent s'anava al cim d'una muntanya i, allà, amb un borriquet o un cavall, o lo que fos, allà es guanyaven la vida d'aquella manera, amb quatre vaques, quatre ovelles, quatre cabres; per poc que fos, 'naven passant.)

A cal Sac, hi ha via dos que no hi veien: el pare i el fill. La paret de cal Sac no hi era; és feta d'aquests dos (Jo guardava les vaques quan hi feien la paret). Ara, ja cau, perquè, quan la van fer, no hi veien —però, la van pujar i bastant dreta, eh! I sense ciment, només 'nar posant pedres i, a la nit, carretons de terra cap allà, per omplir-ho. I de dies, anaven a arrossegat pedres amb les vaques cap a la riera dels Emprius, allà a sota el sot del Vimeners. Ara, a vegades anaven tirant i quan se'n donaven compte, només 'naven les vaques i sense la pedra: l'havien perduda i cap se'n donaven compte. Algun cop, es desfeia, la pedra quedava al mig del camí i l'avi, que 'nava rarrera, s'hi entrebancava, la començava de palpar, i coneixia que era la pedra que havia lligat ell amb les vaques, i cridava: "Pepet, Pepet, 'viam, reula, que la pedra s'ha desfet". I, au, tornava les vaques cap allà, tornava a lligar-la i cap a cal Sac.

El Vimeners (maig de 1981).

La família Rovira, a principis dels anys trenta.

Hi apareixen l'àvia, els pares, la tia i tots els germans, menys en Joan.

El carboneig

El carbó es feia abantes, quan no hi havia carretes enlloc i havien de treure de tot en matxos. Llavors, no hi havia butano, no hi havia calefaccions... Ara ja ha canviat molt tot això.

Per allà davant del Vimeners, hi han carboneres a tot arreu. En 'acabat, l'altre any, s'hi feien maduixers quan 'vien tret el carbó. Les dones d'Arbúcies, de Breda i de Riells —sempre hi havia set o vuit dones de cada poble—, anaven a buscar maduixers per vendre'ls a 10 pessetes cada un. Allà on s'hi havia fet carbó, hi neixien sols. Jo em 'via trobat moltes vegades de llançar la vianda que portava quan anava amb el bestiar a guardar el ramat —a vegades portava un ou i fesols, o un tall de botifarra i fesols, o costella de porc i patates xafades, per variar una mica— i llençava la vianda, em menjava l'ou amb pa i omplia la fiambrella tota de maduixes. Fotien una olor... Llavors ens posavem a menjar cullerades de maduixes i, hosti... allò sí que era maco! Però, ara, s'ha perdut; no n'hi han, de maduixers, perquè els herbeis s'han perdut; les carboneres, també; carbons, no se'n fan: vet aquí que ara no hi ha maduixers petits.

Tan mal camí que hi ha per allà l'Escala, com el sot de l'Esquei Blanc, el sot dels Güers i tot això, els matxos d'Arbúcies, d'en Nissos, d'en Sergalló, d'en Mero, tots aquests pujaven a portar sàrries de carbó del sot del Vimeners cap dalt a cal Trompo. I a cal Trompo, llavors, hi anava un camion a busca-les.

La gent d'Arbúcies hi pujaven molt a treballar. Pujaven el dilluns i s'hi quedaven fins dissabte. Tothom anava a bosc allà on podia. Allavors, no hi havia les indústries que hi ha ara.

Aixís com ara taien els faits, o alzines, o suros, o poies, o l'arbre que sigui, amb el xerrac, que en fan tanta via, llavors, tot era a base de destrat: una destrat grossa cada un i un xerrac de mà i 'nar tirant. I a vegades, taiaven tot el dia i al vespre es quedaven dues o tres hores a xerracar la llenya que era bona per fusta.

Lliris

En primavera, vas allà al Maçaners i és blanc de lliris d'aquests que abantes es venien —narcissos, en diuen. Ara, tothom se'ls va a buscar, però, abantes, com que només pujava el cotxe de línia a Santa Fe i com aquell qui diu, pocs cotxes n'hi havien, els de la Fabriqueta, de Figuerols, Balardell, Fontdecorts, la gent d'aquestes cases de per allà la mun-

tanya, que ara són perdudes, doncs, com que no es guanyaven gaire la vida, el diumenge ja començaven d'aplegar narcissos —lliris— i el diumenge els venien a duro el ram. Si podien arribar a fer 30 o 40 duros, ¡hosti que marxaven contents aquell diumenge!

Ara, ja n'hi ha de lliris, encara, però és que ara hi ha tants cotxes i tantes carretes, que tohom se'ls va a buscar; ja no hi ha ningú que en vengui.

I, abantes, no se'n feien a dalt a les Agudes, i ara ja se'n fan a les Agudes, a Morou, a la Mosquera.

Al Vimeners, jo n'hi vaig portar-n'hi —que precisament jo els vaig arrencar de dalt les Agudes —i els vaig fer al Vimeners per 'viam si viurien, i, cony, ara al Vimeners ja n'hi ha.

Pa de pagès

Llavors, a cada casa, a tot arreu, hi havia gent. A can Prim, que va ser la primera casa que es va tancar, hi havia la Quimeta, que li deien la Tragitxa. Allà, només feien sèguel, per fer farina, per fer pa. Però, a cada casa, al Vimeners, i al Baié, a la Feixa Llarga, feien blat, del que sortia un pa molt bo. A cada casa, es pastava.

Ara: els Vimeners era de les cases que feien el pa més bo... no, no, de serio. El Vimeners, sempre hi havia fet farina de blat sol. I, en canvi, en aquestes altres cases feien sèguel, hi barrejaven farina de blat de moro, i, llavors, quedava un pa amassat, fort, que semblava una pedra —tenies feina a rossega'l. I, en canvi, el nostre quedava tou...

El flubiol a l'Escala

Abantes, quan érem petits, el pare ens mandava dos o tres germans amb les cabres, per fen-se companyia. I, una vegada, vam anar amb en Ton cap a l'Escala, i portàvem un flubiol cada un. (Abantes, els flubiols eren molt macos; ara, de vegades, em porteu una flauta del col·legit, i no és com el flubiol d'allavors; aleshores, ara flubiol, flubiol, que el toques i donava gust de senti'l.) Allavorens, amb el Ton vam anar a l'Escala, i en la mica de tombant a la cara de Perarnau hi ha un esquei, on hi ha una heurera que hi ha sigut sempre, i hi vam pujar al cim, mentre esperàvem que les cabres pugessin de baix, de la riera de Perarnau. Ens vam posar allà els dos a tocar el flubiol, perquè ens feia gràcia, perquè llavors, el diumenge, quan baixàvem a missa, els veïns, en Pepet del Corals, el de can Bernat, en Clotet, tots deien: "Noi, en sabeu molt, de to-

car el flabiol", i a nosaltres ens agradava quan ens deien que ens havien sentit a tocar. I, bueno, llavors, aquell dia allà, estàvem tocant el flabiol, i a la què vàrem 'nar per marxar, en Ton es volia ficar el flabiol dintre el sarró i li va marxar per fora i va caure daltabaix d'aquella heurera, i encara hi és. Que hi és, segur, perquè no l'ha passat a buscar ningú. D'això, al menos fa, en aquest moments, 40 o 45 anys, que és allà el flabiol.

La collada Alta

A la collada Alta, tirant aixís una mica avall del pla de la collada, hi ha un esquei que hi ha dues pedres que semblen que les hagi tallades amb un ganivet, però estan dretes una a la vora de l'altra, a dalt de l'esquei. (Allà, a la collada Alta n'hi ha de molt macos, d'esqueis; a la collada Alta, al sot de l'Esquei Blanc, cap a Morou i a la Cornera i tot això, hi ha uns esqueis molt collonuts). Doncs, aquestes dues pedres estan dretes dalt d'un esquei, i ve molt just per a poguer-hi passar, però jo hi passava. Jo hi anava cap allà i, llavors, em ficava entre mig de les pedres i apretava endavant i endarrera i es movien les dues. I jo, 'viam podia tirar una daltabaix, ja, ja. Hi havia anat moltes vegades, i mai havia marxat cap. I això que es mouen i no s'ha de fer gaire força, no —allò que la canalla sempre va per fotre mal, jo també anava per fotre, però me n'hi podia fer. Aquelles pedres poder pesar cinc tonelades cada una. Sé de dos que hi han anat a mirar-ho, i també diu que les han fetes moure però no les han pogut tirar daltabaix.

Esparvers, guilles i miloques

N'hi ha un esquei sota Morou que diem l'esquei dels Esparvers. Ara els protegeixen, als esparvers, però llavors tothom mirava si podia fer perdre l'esparver i la miloca, perquè mataven les gallines i s'emportaven els polls.

I, doncs, llavors, guardant les ovelles i les cabres amb en Ton, un dia sortim allà al cim d'aquell esquei —perquè les cabres també, per un cantó, podien pujar-hi, a dalt al cim, a dormir-hi, i si els gossos les atacaven, la que es podia escapar-se'n 'nava al cim d'aquell esquei. Quan vam ser allà al cim, vam veure un niu a baix que hi havia ocells petits. "Hosti, que hi hem de baixar-hi, que hi hem de baixar-hi, que ens hi lligarem..." Sí, sí, vàrem posar el cinturó lligat a un matoll que hi havia de roure i vam baixar un escaló a baix. Però, és que encara hi havia un

altre escaló, per arribar-hi als esparvers. I, allavores, amb el bastó de torta —un bastó d'aquests de ganxo—, el vam enganxar en el ginebró de baix, i un aguantava el cinturó i, l'altre amb el bastó a baix al ginebró, i amb un punxó vàrem punxar els petits i els vàrem puja'l-se. Eren grossos, ja, estaven a punt de marxar. I els vàrem pujar i amb en Ton ens els vàrem menja'l-se, ja, ja.

Perquè és que allà, llavors, en totes les cases d'abantes, de vegades, veies les gallines per allà vora la casa i, tot d'un plegat, senties que cri-daven, i ja havia saltat la miloca i ja s'emportava un poll.

La guilla havia entrat en el galliner del Vimeners, del Baié, de cal Sac, de totes les cases. I també ara diuen que no s'haurien de fer perdre (bueno, ara han agafat una pesta), però les guilles no valen per res. Però, bueno, deixant que no valen per res, allavores, a la casa que 'naven, mataven totes les gallines i se les enduien totes en una nit. Ara, llavors, si sorties al dematí allà on t'hi havia camps treballats de poc i t'hi fixaves, veies un piló de terra com una taupada i 'naves allà, foties puntada de peu i hi havia una gallina colgada.

Un dia, anava de la collada Alta cap al Vimeners, i quan vaig esser als Fangueits, vaig trobar-me tres guilles menudes que corrien per allà. I com que no dúia cap bastó ni res per matar-les, vaig començar a donar puntades de peu a una, puntades de peu a l'altra i les vaig tirar totes daltabaix.

En aquella època fotien molt mal. Ui, jo quan veia una guilla, la matava de seguida, si podia.

La por

Abantes, també, feien sortir por. Tu 'naves pel camí i... Mira, una vegada van estovar molt fort un que es veu que tenia una maquineta de fer cine, i, bueno, el diumenge, el jovent, quan marxaven, sempre els hi sortien coses pel camí. I qui sap lo que era, qui sap lo que era... I es veu que hi va haver un que va veure una llumeneta en un puesto i se'n va 'nar cap allà, a aquell llum, i hi va trobar un —nada menos, es veu que era conegut— i li va fotre un jec de llenya que mai més no va tornar a fer por pels camins, no.

Un llamp al serrat del Llop

El serrat del Llop és a sota el Vimeners, en un revolt que hi ha una pedra grossa, que no crec que l'hagin tirada daltabaix fent la carretera.

Abantes, hi havia uns roures grossos, però el meu pare els va talla'l-se, i ara també n'hi ha però són més petits.

Allà, al Vimeners, com que feiem blat de moro i el toixon se'ns el menjava de nit, un dia el pare ens diu: "'Neu-s'hi quedar a dormir i el matareu." Allavors, hi havia blat de moro sota el Vimeners, i vàrem dir amb en Pere, i en Ton, i en Berto: "'Nem-s'hi a quedar i quan el sentim hi anirem tots amb les forques i amb el llum de pila i els gossos i el matarem." I, sí, sí, ens vàrem 'nar allà. Però, bueno, quan són les dues de la nit, es va girar una tronada, i vinga trons i uns llamps que t'hi veies per agafar el camí per 'nar cap al Vimeners. I vàrem dir: "Saps què, 'nem-se'n, que es posarà a ploure molt fort." I vam marxar. Allà on teniem el jaç fet per dormir, hi havia una roca rodona i una mata de brucs, que ens quedava aixís, al darrera del cap. L'endemà, quan vam anar a mirar si el toixó havia menjat el blat de moro, vàrem anar allà al jaç a buscar alguna manta que hi haviem deixat, i, doncs, hi havia caigut un llamp al darrera la roca, que havia passat per sota, de cap a cap, i havia astellat la soca que nosaltres teniem de coixí per al cap, que si hi haguessim sigut, aquell dia ens mata a tots quatre.

Al Baié va caure un llamp, que va entrar per una finestra i va matar una vedella que hi havia. I al frente d'aquella vedella venia l'entrada de la casa, i la dona, que estava cusint allà, va quedar ben socarrada de la cara i les ulleres, ben entelades. Només va quedar atontada, però la vedella, la va matar de cop.

La font de les Quatre

Al cim de Morou, la Cornera i la Grapissa, no hi havia aiga, i quan les ovelles dormien, o les vaques, o les cabres, allavors ens trobavem els germans, i un anava a buscar l'aiga, l'altre ja feia foc, feiem una paella d'arròs, i tots tres picant d'allà.

A l'hivern, pots beure de la font, que no et faran mal les dents. I vas a l'estiu, i hasta els llavis et piquen, de freda que és. I això és veritat. La font de les Quatre és així.

Ara, ja està feta malbé. La canal que hi havia, ja fa molts anys que no hi és. Nosaltres hi 'navem amb el ramat i l'arreglavem sempre, però ara em penso que quasi no se'n cuida ningú, perquè hi vaig passar jo un dia i vaig 'ver d'esgarrapar per veure l'aigua d'on sortia.

*En Joan, amb un grapat de
sabateres collides a Santa Fe,
cap a 1985.*

*Els corrals de Perarnau i, al darrere,
els vessants més feréstecs de Morou,
a finals d'hivern de 1980.*

És com el Biot, de Morou, que jo estava tip d'ana'-hi a buscar aigua —un xorro d'aigua que portava, maco...— i ara, alguna temporada, quan plou molt, n'hi ha, però quasi bé mai.

És que, ara, fa uns anys que no plou com plovia. Abantes, plovia més i les fonts anaven fortes a tot arreu.

De la font de la Coma, no se'n parla gaire. És a sobre Figueroles, sota la Rastoble dels Gats. L'aigua es començava de recollir per anar a la bassa de Figueroles, que era d'allà on regaven. Al menos, tenien cinc basses, però eren totes petites. Quan s'omplia una, vessava i omplia l'altra, i quan es volien posar a regar, engegaven una, llavores, l'altra, llavores, l'altra, i regaven molta estona, aixís.

El calçat

Jo havia voltat tots el Emprius de la muntanya de Morou, cap baix a Fontdecorts, cap a Pla de Saba i cap el cal Gat, i pujar per la Torroella cap a les Dues Rieres, amb esclops tot. Ara: a vegades, m'emprenyaba de portar els esclops i els posava dins d'una bossa i els portava a l'esquena i 'nava descalç.

Llavores, no podiem comprar ni calçat ni mitjons. A l'hivern anavem amb camions, que, ara, si parles de camions, ningú sabrà què és. Eren sola de neumàtic amb una mica de capa de tela o de goma també, i et calçaves allò i et feia malbé els peus. Ui, de les esgarrinxades que es feien abaix del peus, hasta les mosques se t'hi posaven, a les ratllades de les bardisses.

La llet

La llet, no la veiem; era per als vedells. A última hora, sí que en bevíem, però jo ja havia fet la mili. Com que ens agradava molt la llet i no en podiem beure, a vegades, quan anavem amb les cabres i erem per allà l'Escala, les feiem voltar pel gos, les posavem en un piló i la que portava llet, la munyíem a la fiambrella i, llavors, hi sucavem pa. I sense bullir, la llet, i mai ens 'via passat res! És que és una de les coses que jo no acabo d'entendre... Perquè, ara, diuen, quan tens una petita cosa, "que tens cabres a casa teu?" —els metges és el primer que diuen—. "Oh, tinc una..." "Ah!, doncs tens les febres". I, ja està, ja tens les febres. I, abantes, de jove, que sé jo la llet de cabra que havia begut sense bullir! I mai havia mirat les cabres si eren bones, com ara, que es miren, que se sanegen, i tot això.

La font de la Teula

Ara, hi passa la carretera i ningú se la mira per res. I això que a la font de la Teula, n'hi anava de gent!... Jo passava per 'llà amb les vaques, que les feia anar al prat de cal Trompo —era molt petitot, jo—, i, és clar, com que anava una mica vestit de qualsevol manera, una mica brut i aixís, la gent que estava allà dinant, jo sentia que em deien: “Hola, maco, vols un tai de meló?” Jo deia: “És igual”, però, ja, ja, ja, quan veia que me l'allargaven, hosti, pensava" si me'n donguessin un altre...". “Té, vols un altre?”. “Bueno”. Aleshores, van fer un pou allà a la vora, els de cal Trompo, i llavors ja no rajava tant.

Els vets del Vimeners

Eren fetes de l'avi, quan el pare era petit. El pare va morir a 82 anys, i ara deu fer set anys que va morir el pare... Uns 90 anys tenen aquells vets del Vimeners. Perquè diu que els varen plant'l-se i les cabres els escapçaven, i els va voltar de filat, i diu que li deien a n'el pare: “Tu vigila que no facin malbé els vets, eh. “I el pare no vigilava gaire, que un dia em va dir que li havia estirat les orelles perquè deixava menjar els vets per les cabres, ja, ja. Però, llavors, els va voltar de filat i es varen escapar, i, goita, aquests vets són de 90 anys.

Són de la mateixa classe que els de l'aveteda de Santa Fe. Abans la gent s'hi emportava les pinyes, ningú demanava res. I ara hi ha els guardes que no les deixen petar.

Foc

Però hi ha coses que jo les trobo rares: perquè, ara mateix, amb el foc, tan al tanto que s'hi va, tanta vigilància i gent empleada, i encara es foten focs a tot arreu. I, abantes, ningú vigilava res. En Pla cremava tot l'estiu ginebrons a les Agudes, tot guardant el ramat. Posava foc en un ginebró, foc en un altre, però, se sabia fer bé. I nosaltres, a Morou. Abantes no hi havia tant perill. Mai s'havia escapat el foc enlloc.

Només es va cremar una vegada des de la Mosquera fins a baix a cal Gat, però va ser perquè feien piles, i els carboners es veu que, mira, es va encendre una pila a la nit, i amb aquella pila es va calar foc al bosc, amb el vent, i es va enganxar sota tot allò de vora Pla de Saba, que en diuen el Marge Perelló, sota el Portell del Bisbe, fins a Fontdecorts i fins al cim de Morou.

Lo que és la part del turó de l'Home, les parts d'Arbúcies, de Riells i de Breda i Sant Celoni, no hi he vist cap més foc en tota la meua vida.

Allò de la Feixa Llarga, és cert, també es va cremar, però allò ja era fet exprés, perquè hi havia foc en tres o quatre puestos: allò ja era una cosa rara. D'allò, al menys deu fer, collons, poder 40 anys.

La font Vermella: una barrinada

Una vegada, quan tenia 18 anys, vaig engegar les cabres i quan vaig marxar, vaig sentir com una barrinada, com una tronada fonda, allò una cosa lluny, va semblar que el país tremolava.

Això era al dematí, a les vuit. I vaig marxar del Vimeners cap a les Dues Rieres amb les cabres. Bé, doncs, havia caigut una muntanya del Pont de l'Aliga, però un esquei alt, eh, i gros. I, bueno, quan vaig arribar allà, vaig trobar algun arbre fet malbé de les pedres, i hi havien heures, i les cabres se les menjaven. Vaig pujar amb les cabres per allí, cap amunt, i quan acabava d'arribar a dalt de tot de l'esllavissada —i jo content perquè les cabres menjaven heures—, doncs, vaig veure que baixava terra, aixís com un garbell, i vaig pensar "marxa d'aquí, que no baixés una pedra". Tant va ser que vaig ser fora d'allà, quan van baixar dues pedres que potser pesaven deu tonelades cada una. i patim, i patim, i les cabres cridant, i es van decantar totes i no en van tocar-ne cap, amb 200 cabres que hi havien esbarriades per aquella esllavissada que's 'via fet. I aquelles pedres van baixar del Pont de l'Aliga a la font Vermella. Hi ha una clavada en una carbonera, que ja hi pot anar una màquina, que no la treuran pas.

Els Empedrats

Als Empedrats hi ha tota una batent de poder 300 metres, de pedra, com que ho haguessis empedrat tu, però és de l'esquei mateix. És un esquei pla de terra, que hi passes de cap a cap a peu. Fa com unes gibrelles, la roca mateixa, que s'omplen d'aigua quan plou, i, en 'cabat, a l'estiu, les ovelles, quan tenen set, se'n va cap allà a beure-hi aigua. Des dels Empedrats veus el pantano, Santa Fe, les Agudes i, mirant avall, Granollers i tot això.

*El Pont de l'Aliga
a la Primavera
(maig de 1991).*

*En Joan al serrat de la Penya,
amb dos xais acabats de néixer
(agost de 1968).*

El Fogons de la Mosquera

Al mig del pla de la Mosquera, baixant de l'esquei del 'Vellaner, de dret a baix, abans d'arribar a la carretera de l'esquei del Llamp, hi ha un esquei que encara es nota que sempre s'hi havia fet foc, dels pastors, que hi cuinaven.

Els Fangueits

Als Fangueits, jo vaig veure baixar un matxo a capbussons, des de l'arrastre dels Fangueits fins a baix la riera dels Vimeners.

I hi havia en Magdaleno i començava: "Por Dios, por Dios, que se me mata el macho, me cago en Dios!", ja, ja, ja.

El Mal Pas

Al sot del Mal Pas, hi ha un precipici molt gran i hi ha poder un metro escàs per poder passar —si es passa pel pas que hi havia abantes, perquè ara el vam obrir nosaltres més per dalt, que es passa més bé. I el pare ens feia treure els esclops, per passar per allà, perquè no rellesquessim.

Dies de neu

Allò va ser collonut, aquell any que va nevar tant —poder el 62. Amb aquella nevada forta vàrem baixar del Vimeners cap a Riells. I quan vam baixar per allà can Bernat cap al Corral, és tant el que glaçava, que el gos del ramat —el Menut—, 'nant per la neu, se li van anar fent unes boles de neu entre les cames i es va quedar que no podia caminar; i, en ser a la font dels Ases; es va quedar aixís, obert de cames de davant i del darrera, com una granota, i es va quedar. Ui, se li van fer unes boles grosses com quedar que no podia caminar; i, en ser a la font dels Ases, es va quedar aixís, obert de cames de davant i del darrere, com una granota. Ui, se li van fer unes boles grosses com baldufes. I jo, com que s'havia fet vespre, no mirava enradere per veure si venia el gos.

Quan jo vaig esser a baix a Riells, va pujar en Corral amunt i el va trobar. Se'l va carregar a coll, el va posar a la vora del foc del Corral, i l'endemà, quan jo vaig pujar per 'nar buscar el ramat —jo temia pel gos i pensava "poder serà al Vimeners"—, era al Corral i estava a la vora

del foc i encara tenia les boles entremig —que vàrem 'ver de tallar-li amb tissores, per treure'ls-hi, perquè si no, no podia caminar.

A més a més, jo, de la neu que se'm 'via entrat dins les catiusques, quan vaig 'nar per treure-les, hi ficava els dits pel cim i no els podia fer passar, perquè era tot un glaç.

Si algú vol passar-s'ho bé, que doni la volta per Sant Fe, cap a Fontdecorts, cap a Riells i cap a Perarnau i els Corral·ls i que pugi cap al Baié, cal Sac, el Vimeners i cap a Santa Fe: és una volta que ja poden esmorzar i dinar.